

ELTE BTK, ÓTI, Latin Tanszék, 2011/12, II. (tavaszi) félév

BBN-VAL(11)-141.03

Többek (szervező: Déri Balázs)

K

4 (2) kr

Cs, 08:00–09:30

Gólyavár, Pázmány terem (B)

Ókori és keleti vallások

Az előadássorozat célja:

Az előadássorozat az ókori és a keleti nyelvek és kultúrák alapszak (ez utóbbinak távol-keleti szakirányai kivételével) közös alapozó tantárgya. Célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az ókori Mediterráneum és az ókori és ókor utáni Kelet legelterjedtebb vallásainak alapvonásaival, ill. betekintést nyerjenek a vallási jelenségek tudományos vizsgálatának elméletébe és módszertanába, elsajátítsák és aktívan használni tudják a vallástudományi szakszókincsnek a jelzett vallásokra vonatkozó legfontosabb elemeit. Az egyes kultúrákhoz, nyelvekhez kötődő vallásokat fenomenológiai, hermeneutikai, történeti és összehasonlító megközelítésben tárgyaljuk.

Tematika:

- a) *A vallási jelenség aspektusai:* a tan (mítosz, elmélet, hitvallás, írott szövegek); a rítus (idő, tér, gesztusok, hangok); az alany (valláslélektan és -szociológia; moralitás; misztika).
- b) *A vallástudomány forrásai és azok kritikai használata:* szöveges és tárgyi emlékek; egykori és élő párhuzamok.
- c) *Vallásleírások:* az ókori Közel-Kelet vallásai – a klasszikus antikvitás vallásai – a késő ókor vallási öröksége – India vallásai; a buddhizmus irányzatai.

Az előadások előadói és várható tematikája:

febr. 16. és 23. – Jeremiás Éva: iráni vallások
márc. 1., 8., 22. – Dezső Csaba: India vallásai
márc. 29. – az Egyiptológiai Tanszék előadója: az egyiptomi vallás
ápr. 12. – Vér Ádám: Mezopotámia vallásai
ápr. 19. – Déri Balázs: a görög és a római vallás
ápr. 26. és máj. 3. – Komoróczy Szonja: a zsidó vallás
máj. 10. és 17. – Szombathy Zoltán: az iszlám

A jegyszerzés feltételei:

Az előadásra legfeljebb 10 perc késéssel lehet érkezni, nem látogatásköteles. A számonkérés a vizsgaidőszakban megrendezett *írásbeli* vizsga, melyet a tantárgyfelelős állít össze az előadások tematikája (ill. az azokat összegző szakszójegyzék és az előadók által megfogalmazott kérdések), valamint a megadott kötelező szakirodalom, ill. forrásszövegek alapján. A dolgozatok vonatkozó szakaszait az előadók javítják és pontozzák egyeztetett szempontok szerint.

Olvasandó forrásszövegek:

Az előadók által az előadáson elemzett, ill. további általuk kijelölt szövegrészek, melyeket összegezve a félév végéig a kurzus fórumon teszünk közzé.

Továbbá a kereszténységhez újszövetségi részek. (Ld. közvetlenül alább.)

Elolvasandók a „Kereszténység” menüpont alatt:

az evangéliumi részek (végig)

az Apostolok cselekedetei: 1, 1–12 (mennybemenetel); 2 (a digitális könyvben tévesen 1), 1–13 (pünkösdi); 9, 1–22 (pálfordulás)

Szent Pál első levele a korinthusbeliekhez 13 (a szeretethimnusz)
a Zsidókhoz írt levél (az összes szemelvény)
a Jelenések könyve (az összes szemelvény)

Tankönyv:

DÉRI Balázs (főszerk.): *Ókori és keleti vallások.* (Szöveggyűjtemény). Bp. 2006. (Antiqua et orientalia), <http://elte4.fideliomedia.hu>, jelszó: ch0p1n

Elolvasandók az alábbi menüpontok alatti részletek:

Görög ókeresztény próza: Nagy Szent Vazul (Basileios): Homília arról, hogy „Kezdetben volt az Ige” (Jn 1,1); Nyssai Szent Gergely: Arról, hogy az ember rendelkezik a beszédhez szükséges szervekkel (Az ember teremtéséről 9); Órigenés: Krisztusról (A princípiumokról I, 2)

Bizánci görög próza: Ióannés Damaskénos: Az ortodox hitről III, 5–6.

Latin ókeresztény próza: Szent Ágoston: A Szentháromságról, Augustinus, Confessiones V, 8.14. Augustinus, Confessiones VIII, 12.28–29. Nagy Szent Leó pápa karácsonyi beszéde

SZEPESY Tibor (főszerk.): *Ókori és keleti irodalmak.* (Digitális szöveggyűjtemény). Budapest 2006. (Antiqua et orientalia). honlap: <http://elte2.fideliomedia.hu>, jelszó: b33th0v3n

Kötelező szakirodalom:

ELIADE, Mircea: *A szent és a profán.* (Ford. BERÉNYI G.). Európa, Bp. (új kiadás) 2009. III. fejezet (107–151.) (esetleg: <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/profan1.html>)

Ajánlott szakirodalom a vallásleírásokhoz:

BOYCE, Mary: *A History of Zoroastrianism* 1–. Brill, Leiden 1975–.

ASMUSSEN, Jes P.: *Manichaean Literature: Representative Texts. Chiefly from Middle Persia and Parthian Writings: Representative Texts. Chiefly from Middle Persia and Parthian Writings.* Academic Resources Corporation, 1975.

BROCKINGTON, J. L.: *A szent fonál. A hinduizmus folytonossága és változatossága.* General Press, Budapest 2007.

DUNDAS, Paul: *The Jains.* Routledge, London 2002.

McLEOD, W. H.: *Sikhism.* Penguin, London 1997.

WILLIAMS, Paul: *Buddhist Thought: A Complete Introduction to the Indian Tradition.* Routledge, London 2000.

CONZE, Edward: *A buddhizmus rövid története.* Bp. 2000.

BOTTÉRO, Jean: *La plus vieille religion: En Mésopotamie.* Éditions Gallimard, Paris 1998; angol fordításban: *Religion in Ancient Mesopotamia.* The University of Chicago Press Chicago, London 2001.

KÁKOSY L.: *Réfiak.* Gondolat, Bp. 1979 (és későbbi kiadásai)

COHN-SHERBOK, Dan & Lavinia: *A judaizmus rövid története.* Bp. 2001

GOLDZIER Ignác: *Az iszlám.* Bp. 1980. Az iszlám kultúrája 1–2. Bp. 1981.

WATT, William M.: *Az iszlám rövid története.* Bp. 2000.

Továbbá az előadók által az adott órán javasoltak.

Megjegyzés:

Az előadások témáiban és sorrendjében kis változtatások lehetségesek.

Ekvivalens a BBN-OKE(11)-122 kurzussal.